

JAK NA TO, ABY NÁM POUŽITÉ PLASTY MOHLY ZNOVU SLOUŽIT

AUTOR

Recyklohraní, o.p.s.; Petra Bednářová, Hana Ansorgová; Ing. Jana Čechová

ZÁMĚR

Žák získá představu o své roli při používání a vyřazování plastových obalů, uvědomí si význam jejich správného třídění.

CÍLOVÁ VĚKOVÁ SKUPINA

3.–5. třída ZŠ

KLÍČOVÉ CÍLE

1. Žák získá představu o své roli jako spotřebitele při využívání a vyřazování plastových obalů.
2. Žák si ujasní, co vše se musí stát, abychom zpracovali a znovu využili použité plasty.
3. Žák si připomene význam správného třídění a recyklace plastových obalů.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Žák vstřebává informace, porovnává a hledá souvislosti, formuluje své názory, diskutuje, spolupracuje.

KLÍČOVÉ POJMY

Třídění, recyklace, kontejnery na tříděný odpad, spalovna, skládka odpadu

ZÁKLADNÍ INFORMACE K TÉMATU

Informace k tématu jsou zpracovány v kapitole 2 metodické příručky EKOABECEDA aneb Malý průvodce světem plastových obalů, která je k dispozici na <https://www.recyklohrani.cz/cs/ekoabeceda/>.

DOBA TRVÁNÍ

2 × 45 minut – dvě vyučovací hodiny. Případně lze zařadit také volitelné aktivity, které budou příležitostí rozšířit scénář o dalších 45 minut.

MÍSTO

Vnitřní prostory školy, třída ZŠ, případně venkovní prostory (altán na školní zahradě apod), okolí školy (procházka v rámci aktivity 2)

POMŮCKY

Pomůcky popsány u jednotlivých aktivit.

POPIS PROGRAMU VČETNĚ METOD PRÁCE

Žáci pracují buď samostatně nebo ve skupinách podle druhu aktivity

AKTIVITY

AKTIVITA – HRA KVARTETO – TŘÍDĚNÍ PODLE BAREV

Cíle aktivity: Žáci si připomenou, že třídění odpad je zcela přirozená věc. Prostřednictvím jednoduché hry si zopakují, jaké máme kontejnery na tříděný a směsný odpad a co do nich patří.

Metoda: Hra

Časová dotace: 20 minut

Pomůcky: Příloha 1 ke scénáři – Kvarteto – Třídění podle barev

Postup: Pedagog rozdělí žáky ve třídě do skupin po 3–5 dětech, rozdá karty na kvarteto a vyzve žáky ke hře dle obvyklých pravidel hry kvarteto. Na závěr hry vyzve pedagog žáky, aby vyjmenovali další odpady, které patří do příslušného barevného kontejneru kromě věcí vyobrazených na kartách kvarteta.

Po skončení hry pedagog s dětmi diskutuje, přitom jim může klást například tyto otázky:

Setkali se už se všemi barevnými kontejnery, které jsou zachyceny na kartách kvarteta?

S kterými ano a s kterými dosud ne?

Třídí vaše rodina všechn odpad, nebo jen některý, případně který?

Jakého odpadu se ve vaší rodině vytřídí nejvíce (plasty, papír, sklo...)?

AKTIVITA – PRÁCE S MAPOU – NEJBLIŽŠÍ ŽLUTÝ KONTEJNER

Cíle aktivity: Žáci si uvědomí, že žluté kontejnery jsou opravdu všude a většina z nás to k nim ze svého bydliště má méně než 100 metrů.

Metoda: Týmová práce s informacemi v pohybu, práce s mapou

Časová dotace: 45 minut

Pomůcky: Předem vytištěné mapy na A4 nebo online mapa či mapa v elektronické podobě

Postup: Pedagog rozdělí žáky ve třídě do menších skupin – týmů. Do každé skupiny rozdá vytištěnou mapu okolí školy, staženou např. z mapy.cz (pozn. mělo by jít o území, které jsou žáci schopni s pedagogem projít za 30–45 min). Na mapě by měly být označené názvy ulic. Druhá varianta aktivity je, že pedagog promítne mapu na tabuli, žáci si jednoduchým způsobem nakreslí ulice na čistý list papíru.

Poté pedagog s žáky vyrazí ven a vyzve jednotlivé týmy k pozorování okolí. Žáci zakreslují nebo zapisují do mapy místa, kde jsou žluté kontejnery. Ve škole si pak na mapě dohledají, jak daleko se jednotlivé kontejnery nacházejí od školy (nejlépe opět s využitím mapy.cz nebo Mapy Google). Na konci aktivity si jednotlivé týmy porovnají výsledky, prodiskutují s pedagogem závěr.

Pedagog jim při shrnutí může klást například tyto otázky:

Věděli jste, že průměrná docházková vzdálenost k nejbližšímu barevnému kontejneru je 91 metrů? (zdroj: samosebou.cz)

Jak daleko to máte k nejbližšímu žlutému kontejneru z vašeho bydliště?

Proč je vhodné PET láhev před vhozením do kontejneru sešlápnout?

Jaké plasty bychom do kontejneru neměli vhozovat (špinavé, zamaštěné, od oleje a chemikálií)?

AKTIVITA – VÝTVARNÁ TVORBA – DO POPELNICE NEPATŘÍM

Cíle aktivity: Žáci kreativním způsobem ztvární příběh PET láhve a připomenou si význam jejich třídění a recyklace.

Metoda: Sledování videa, kreslení

Časová dotace: 25 min

Pomůcky: Papír, výtvarné potřeby, technika

Postup: Na začátku aktivity doporučujeme, aby pedagog pustil žákům video z pořadu ČT EDU s názvem [Třídění plastů](#), délka 4:04 min. Názorně je v něm vysvětleno, že pro naše životní prostředí je nezbytné, abychom třídili plasty, protože jinak se dostanou na skládku nebo v horším případě do volné přírody, kde se velmi pomalu rozkládají a představují velkou zátěž pro přírodu. Navázat či nahradit předchozí video může pedagog dalším videem z ČT EDU s názvem [Složení PET láhvi a jejich recyklace](#), délka 5:25 min, prostřednictvím kterého se žáci seznámí s tím, jak se recyklují PET láhve a co vše se z nich dá vyrobit.

Následně pedagog vyzve žáky, aby nakreslili příběh PET lahve. Mohou si vybrat, zdali to bude příběh s dobrým koncem – o PET lahvi, kterou lidé správně odevzdali do žlutého kontejneru a ona díky tomu putovala na recyklaci, kde byla zpracována a mohly z ní být vyrobeny nové produkty (vč. PET láhvi). Nebo to může být příběh o smutné PET lahvi, kterou někdo vyhodil do koše nebo v horším případě někde jen tak na ulici či v přírodě. Ona pak skončila na skládce nebo někde v lese či parku jako neúčinná zbytečná věc, která navíc škodí životnímu prostředí, a jí to moc mrzí.

Děti mohou kreslit obrázky nebo se pustit do komiksu či lepoprela. Mohou pracovat samostatně, ve dvojicích nebo ve skupinách.

VOLITELNÉ AKTIVITY

AKTIVITA – KREATIVNÍ A POHYBOVÁ AKTIVITA – VÝROBA ČINKY Z PET LÁHVE

Cíle aktivity: Žáci si připomenou, že pro použitý plast (v tomto případě PET láhev) můžeme najít smysluplné a nápadité využití. Bonusem pak bude to, že si zacvičí a protáhnou si tělo.

Metoda: Praktická činnost – výroba činky z použité PET láhve

Časová dotace: 20 min

Pomůcky: Prázdné PET láhve (ideálně 0,5 litru), písek, štěrk, kamínky, příp. voda

Postup: Pedagog předem vyzve žáky, aby si přinesli z domova prázdnou PET láhev s víčkem. Tu potom naplní dostupným materiálem, který najdou v okolí školy – například pískem, štěrkem nebo kamínky. Je však možné použít i obyčejnou vodu. Tím si každý žák vytvoří svoji ČINKU na posilování. S činkou si mohou rovnou zaposilovat. Spolu s pedagogem si na internetu mohou vyhledat vhodné cviky s činkou, které pak vyzkouší. Žáci mohou také sami navrhnout cviky, které znají a které by doporučili spolužákům.

AKTIVITA – POKUS – NEZAPOMEŇ MĚ SEŠLÁPNOUT

Cíle aktivity: Žáci si prakticky ověří důležitost sešlapávání PET láhví předtím, než je vložíme do žlutého kontejneru. Změní svůj objem a do kontejneru se jich vejde víc.

Metoda: Praktický pokus

Časová dotace: 20 minut

Pomůcky: Kartonová krabice nejlépe o minimálním rozměru 40 × 40 × 40 cm nebo jiná nádoba dle uvážení pedagoga; přibližně 20 nesešlápnutých PET láhví stejné velikosti (ideálně objem 1,5 l); Příloha 4 ke scénáři – Pokus – Nezapomeň mě sešlápnout

Postup: Pedagog vyzve žáky, aby přinesli do školy nesešlápnuté PET láhve na budoucí pokus. V úvodu aktivity dětem ukáže nádobu (např. kartonovou krabici) na pokus a vyzve je, aby odhadli, kolik nesešlápnutých a následně kolik sešlápnutých láhví se do nádoby vejde. Žáci si své odhady – hypotézy – zapíší do pracovního listu viz Příloha 2 scénáře. Následuje samotný pokus. Nejprve žáci do nádoby vloží nesešlápnuté láhve a poznamenají si do pracovních listů, kolik se jich vešlo. Následně děti láhve co nejvíce sešlapou a pokus opakují tentokrát se sešlápnutými láhvemi. Výsledek si také zapíší do pracovního listu. Jaký byl rozdíl?

V návaznosti na tuto činnost pedagog se žáky diskutuje o souvislostech – zejména, že když nebudeme láhve sešlapávat, sběrné nádoby se musí častěji vyvážet, což přináší větší nároky na dopravu, která je náročná na pohonné hmoty, na práci lidí a zbytečně roste i cena. Je možné sdílet také zkušenosti žáků, jak často vidají svozové vozy, zda jsou žluté kontejnery v jejich okolí často přeplněné, jak by to asi vypadalo, kdyby lidé více obaly sešlapávali, než je do kontejneru odloží.

ZPŮSOB ZHODNOCENÍ LEKCE

Ústní shrnutí lekce – zopakování pojmů, zhodnocení vlastních přístupů, zamyšlení se nad problematikou. Na závěr dá učitel žákům několik otázek. Například: Jaké znáte barvy kontejnerů na tříděný odpad? Proč bychom měli třídit plastové obaly? Co vše se dá vyrobít z použité PET láhve? Proč je správné PET láhve předtím, než je vložíme do kontejneru na tříděný odpad, sešlápnout?

PODKLADY PRO JEDNOTLIVÉ AKTIVITY A ZDROJE

Metodická příručka pro pedagogy EKOABECEDA aneb Malý průvodce světem plastových obalů na <https://recyklohrani.cz/cs/ekoabeceda>.